

שבעת ימים פרק ראשון יומא

יז.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא לאו וכו' הפתח מגולה חצי רוחב היכל דרומי כלה המזבח והוא כנגד חצי החלל הפתח וכו' קאי וכו' שמעין מהא סתמא וכו' הני עשרים וחמש חצות שאין אתה ומוך בין כנגד וכו' גדלו קאי וכלה כנגד אלמנע עורה והמזרח סולו למקום השולחנות והנסיך וכו' דאמר ליה הממונה וכו' אלמנע רובא דמונח: (ג) שם ד"ה ממגבל סידרא דאמי מדורס לפון דמתחזי ליה:

רבינו הגנאל

וכי מאן גנא מדות ר' אליעזר בן יעקב. ובא רב אדא בר רב יצחק לאוקומה ביא חלוקה ואמר הא לשבא אקצווי מקצווי מאן דאמי מצפון כו'. פ"י אקצווי מקצווי כלומר דמזרח ומערב [משוכה] מן הזווית במעט, ומאן דקאי לדרומה חזי לה בצפון ומאן דקאי בצפון חזי לה בדרום והאי דקריא צפוניא (ב) צפוניא לעזרה. והאי דקרי לה דרומית דרומית לחיל. ולא פלגי ולעולם בקרן דרומית דתני ארבעו הוה בחרתי בתניין. ו' לישכות היו שם במקום אחד באמצע מקצועותיו מרובעות שתיים כנגד שתיים, וקיימן לצפון עזרה, שתיים סמוכות לעזרה ושתיים סמוכות לחיל, ההמוכות לעזרה בקדשי והסמוכות לחיל בחול. והשתיים דברי הכל שמתיהן שוין לשכת הטלאין ולשכת עושי לחם הפנים. וכו' ואחרות היא גנא קרי להו לשכת החותמות ולשכת בית המוקד^(ג), והאי גנא לא פריש לה אלא בסימנין, וכוון על שם בית המוקד, ומסתברא לשכת הטלאים היא מערבית דרומית לומר שסמוכה היא לעזרה. והשונה צפונית מערבית ומגן שהיא דרומית מערבית מדרמין לשכת לחם הפנים אישכת לחם הפנים. ומשנין אמר רב הונא בריה דרב יהושע מר חשיב דרך ימין ומר חשיב דרך שמאל.

דהדין עמו דהתם לא מתחזיא פתחא מחמת י"ב מעלות שצין האולם ולמוצה להכי נקט למעלה מן הסובב לפי שאותם מעלות הם שש אמות והם כלים כנגד כניסת הסובב שהוא כמו כן שש אמות מן הקרקע ומה שהקשה רש"י אמאי לא משני דשולחנות ככלל נספין וכי פלגינן ככ"ה אמות י"ב ומחצה צ"ל הכבש לכותל והשאר לשולחנות אין כ"ה הו"ע י"ד ומחצה ולא מתחזי פיתחא כניסת היסוד והסובב לא ידענא מי דחקו לפרש כן שהספר מקשה מהנהו צ"ל אמות דכניסת היסוד והסובב ומומוך כך הקשה מה שהקשה שהרי נוכל לפרש דבפשיטות הוא מקשה והא ר"י אית ליה מוצח ממונע וסתמא דמדות לית ליה ממונע ולכל הפחות רוציה דזרוס וא"כ סתמא דמדות דלא כוותיה והא דמסיק אלא שמע מינה ר' אליעזר בן יעקב הוא דלאמר כוליה דזרוס ולא קאמרינן דמתנימין דמדות ס"ל דרוציה דזרוס ולהכי היה כותל מזרחי נמוך משום דמיכסי פיתחא כשלאמר ש"צ אמות ומחצה היה צ"ל כבש לכותל וא"כ לא יהיה לו ראייה מההיא דחיתי כראצ"י יש לומר משום דלא אשכחן אלא שלש מחלוקת צה מילתא איכא למהן דלאמר כוליה בצפון ואיכא למ"ד כוליה דזרוס ואיכא למ"ד ממונע וכיון דההיא דמדות לא מנינן לאוקומה כמאן דלאמר כוליה בצפון ולא כמאן דלאמר ממונע אין לנו לצדות מוצנו מחלוקת רביעית ולומר דקסבר מתנימין דמדות רוציה דזרוס כיון דלא אשכחן תנא דלאמר הכי אלא על כרחין ראצ"י היא דלאמר כוליה דזרוס ומה שפירש רש"י הא מני ר"י היא דקאי אההיא דתמיד אין הלשון משמע כן דהכי הוה ליה למימר מאן תנא תמיד ר"י היא ועוד לשון הא מני רבי יהודה היא משמע דקאי אהך דלטיק מינה ועוד כיון דלא תנא למ"ד אלא דלא תקשי סתמא דתמיד דמדות וקאמר ר"י היא אההיא דתמיד ואין לו כח לאוקומה כוותיה אלא משום דאשכחן דפליגי אמדות טפי הוה ניחא למימר מדאשכחן דריש פרק קדשי קדשים (יבחים דף טז): דסתמא דתמיד קא סברא מוצח ממונע כרבי יהודה ולא כראצ"י דקסבר כוליה דזרוס קאי ועוד קשה לימנא אצח שאול היא אההיא דתמיד כמו שהוכחתי לעיל דסתמא דתמיד דפליגי אסתמא דיומא אצח שאול היא ועוד שהוא מוחק הספרים דבכל הספרים גרס כמסקנא אלא לאו שמע מינה ראצ"י היא שמע מינה:

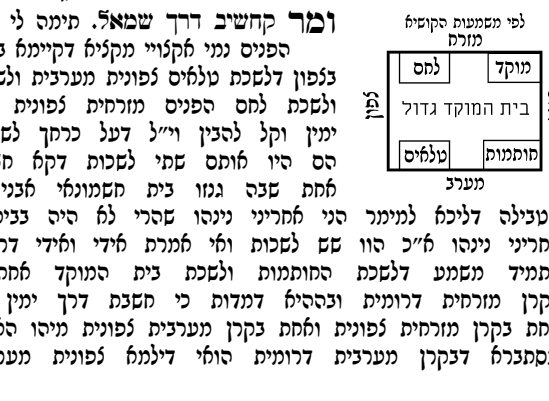
וְבַר קָח שֵׁבִיב דֶּרֶךְ שְׂמָאלָא. תימנא לי משני לאידי ואידי דרך ימין ותנא דתמיד קא חשיב מגואלי דקאי צבית המוקד גדול ופניו כנגד הלשכות ותנא דמדות קאי מאצבארי בעזרות ופניו ללשכות וקל להדין וי"ל דבמסכת תמיד פרק אמר להן הממונה (דף ג.) קטני בתר שהיו מפיסין אמר להן הממונה הביאו לי טלה מלשכת וכו' ולקמן בפ"ב (דף כה.) אמר שהיו מפיסין בלשכת הגזית אלמנא דקאי מאצבארי ולא קאי צבית המוקד ולהכי לא חוקמא דקאי מגואלי:

היה דלחם הפנים כוה ואין

אלא לאו שמע מינה ראצ"י היא. ואיכסי ליה בצמעה יתירה ולא צמחה דשמעין ליה לראצ"י צ"ל שלישי (לקמן דף לו.) דלאמר כוליה מוצח דזרוס קאי וכל חזי חלל הפתח מגולה (ב). ואי קשיא איכי מתוקמא סתמא מדות אליציה הא שמעין מהא סתמא שאוכל המוצח שבע אמות בצפון על כרחין הא מפרש"י הני עשרים וחמשה אמות שאתה נותן צ"ל כבש לכותל אלא חמשה אמות ומחצה והכבש והמוצה ששים ושתיים הרי המוצח כולו דזרוס קאי וכולו כנגד אלמנע עורה והמזרח כולו למקום הננסין. וא"כ אם כן שלא דקדק התנא לחלקו לתלפין ויש לך להרבות ולמעט ליהיך שתרצה כר"י מני מנ"ת מוקמת לה ויהא מוצח ממונע בצמנע עורה כ"כ מן עשרים ואחת ומחצה מהם צ"ל כבש לכותל והכבש שלישי וחצי המוצח ששה עשר נמנא אלמנעו של מוצח לכוף ס"ו ומחצה שהוא אלמנע עורה הא לא מנ"ת אמרת שלא יהו מקום השולחנות והנסיך אלא שלש ומחצה. ובעיני נראה לפרש הא דרב אדא בר אבהו וכל הסוגיא בצפון אחר רב אדא בר אבהו אמר הא מני אמתנימין דתמיד אמר להם הממונה קאי דרמיא מדות עליהם מתנימין דתמיד דפליגי אסתמא דמדות ר"י היא שמעין ליה דפליגי אסתמא דמדות דתנא ר"י אמר מוצח ממונע וכו' ואי ס"ד מדות ר"י היא מי משכחת לה והא תנן כו' אלמנא רוציה דמוצה דזרוס קאי שמע מינה ולא גרסינן אלא לאו שמע מינה ר"י היא והכי פירושו שמע מינה מדות לאו ר' יהודה היא: **רב אדא בר יצחק אמר הא לשכח הטלאים אקצווי מקצווי.** בשתי המקצועות נראית שארובה היא ועומדת במערב ומארכת לגד הצפון ודרוס עד קרוב למקצועות שמאכן ומאכן: **ודאי מנפון מיתחזיא ליה.** משוכה לגד דרוס יותר: **ודאי מדורס מיתחזיא ליה.** משוכה לגד צפון: **מסבבא דמעריבית דרומית הוה.** טפי ומודי זה תנא דתמיד אלא דנקיט סידרא (ג) מדורס לנפון מיתחזי ליה דרך הילוכו כאילו הוא בצפון: **מדרימין לחם הפנים.** דהוה סלקא דעתיה שהוא מונה והולך דרך ימין מנפון למערב וממערב לדרוס ומדרוס למזרח לשכת הטלאים צפונית מעריבית לשכת החותמות דמעריבית דרומית לשכת בית המוקד דרומית מעריבית לשכת לחם הפנים דרומית לשכת בית המוקד עלה מתני' דמדות דתמיד דרומית מעריבית היא איתה לשכת לחם הפנים: **ומשנין אמר רב הונא בריה דרב יהושע.** תנא דמדות קא חשיב דרך ימין כדמפרש בהדיא דקאזיל ומני מדורס למזרח וממזרח לנפון ומנפון למערב וממערב לדרוס והצח להקיף סביב כל הבית ומקיף דרך ימין מנפון זהו סדר הקפתו ומתנימין דתמיד דלא פירש מידי איכא למימר דדרך שמאל מנה וכו' לא תיקשי מידי מהשתא:

וְבַר קָח שֵׁבִיב דֶּרֶךְ שְׂמָאלָא. תימנא לי משני לאידי ואידי דרך ימין ופניו כנגד הלשכות ותנא דמדות קאי מאצבארי בעזרות ופניו ללשכות וקל להדין וי"ל דבמסכת תמיד פרק אמר להן הממונה (דף ג.) קטני בתר שהיו מפיסין אמר להן הממונה הביאו לי טלה מלשכת וכו' ולקמן בפ"ב (דף כה.) אמר שהיו מפיסין בלשכת הגזית אלמנא דקאי מאצבארי ולא קאי צבית המוקד ולהכי לא חוקמא דקאי מגואלי:

היה דלחם הפנים כוה ואין

(א) ע"י בערוך ערך דך ק"י כס"ר משה הרטלן.

תוס' ישנים

האי דישבא אקצווי מביצא בו'. הקשה ריב"ז למה הולך למדן קן, לישני ליה צבית המוקד היה לנפון של עורה, וא"כ היה או דרוס צבית המוקד לפון עורה, וא"כ הא דקאמר בתמיד דלשכת טלאים הויה במקצוע לפניות מעריבית היינו לפניות מעריבית דעורה שהוא מעריבית דרומית של צבית המוקד, היינו דקאמר בתמיד מדות דלשכת טלאים מעריבית דרומית דצבית המוקד קאי (מני). וצבתי אמי נמי שפיר מלחם הפנים דקחשבי ליה מנדות צקן מורחית דרומית ובתמיד חשיב ליה מורחית צקן (מעריבית) [מורחית] לפניות, דהא דחשיב ליה מנדות צקן מורחית דרומית היינו מורחית דרומית צבית המוקד שהוא לפניות [מורחית] של עורה, ואמי מני שפיר הא דקמי בתמיד לשכת צבית המוקד ולשכת החותמות דלא חשיב הכא, שחיון שחיון לנפון הוה בעורה, ובמדות שחשיב לשכת שבה גזו צבית חשמונאי אבני מוצח ולשכת צבית העיבלה דלא חשיב הכא. ואין זו קושיא כלל, כי אין זו למנות לשכת לחם הפנים ולשכת טלה קרינן בעורה וצבית המוקד, שהרי לא היו אלא צבחת מן ומחיה מוספת בין שחיון, וא"כ האין היו שם ד' לשכות, והלא לא היו שם אלא דרומית לשכת בית המוקד דרומית מעריבית לשכת לחם הפנים דרומית לשכת בית המוקד עלה מתני' דמדות דתמיד דרומית מעריבית היא איתה לשכת לחם הפנים: **ומשנין אמר רב הונא בריה דרב יהושע.** תנא דמדות קא חשיב דרך ימין כדמפרש בהדיא דקאזיל ומני מדורס למזרח וממזרח לנפון ומנפון למערב וממערב לדרוס והצח להקיף סביב כל הבית ומקיף דרך ימין מנפון זהו סדר הקפתו ומתנימין דתמיד דלא פירש מידי איכא למימר דדרך שמאל מנה וכו' לא תיקשי מידי מהשתא:

העובלה דליכא למימר הני אחרוני נינהו לאו שש לשכות ואי אמרת אידי ואידי דרך ימין קא חשיב אם כן צההיא דתמיד משמע דלשכת החותמות ולשכת צבית המוקד אמת צקן מעריבית דרומית ואחת צקן מורחית דרומית וצבתי דמדות כי חשב דרך ימין משמע דלחם הפנים היו אמת צקן מורחית לפניות ואחת צקן מעריבית לפניות מניהו הא קשיא לן מנא ליה הא דקאמרינן מסבבא דצקן מעריבית דרומית הואי דילמנא לפניות מעריבית הואי ואפ"ה מיתרנא שפיר